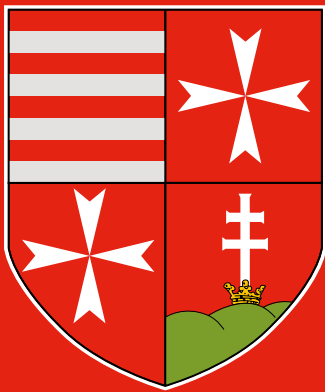

2019. január

Johannita tájékoztató

A Johannita Lovagrend
Magyar Tagozatának lapja

TARTALOMJEGYZÉK

- 2 Tomcsányi István
Kommendátori köszöntő
- 4 Gregersen Labossa György JL, káplán
Lelki útravaló 2019. évre
- 4 Pröhle Gergely JL, Ev. országos felügyelő
Radvánszky Albert példája
- 5 Thomas Vorwerk előadása
Kőműves Veronika fordításában.
A JOHANNITA REND KELETKEZÉSE
A JOHANNITA RENDBŐL
- 8 Dr. Leibach Ádám JL, c. egyetemi docens
Új szemlélet a palliatív betegellátásban
Németországban - beszélgetés
Augusztina német királyi hercegnővel
- 10 Nagy Árpád JL
A kancellár bemutatkozása
- 10 Dr. Mogyorósi András TL
A palliatív ellátásról, a konferenciáról
- 11 Nagyné Dubay Éva
Diakóniai munkánk Ádvent idején
- 12 Éves program 2019.

A Johannita Tájékoztató
a Johannita Rend Magyar Tagozatának lapja
Szerkesztette: Missura Gábor
Felelős kiadó: Tomcsányi István a Tagozat vezetője
E-mail: kancellar@johannita.hu
Cím: 1056 Budapest, Váci u. 62-64

Készítette: Prime Rate Kft.
Cím: 1044 Budapest, Megyeri út 53.
Tel.: (+36-1) 231-4060
Fax: (+36-1) 877-2010
www.primerate.hu

Kommendátori köszöntő

Tisztelt Olvasók! Kedves Lovagtársaim!

A 2018-as esztendő ismét sok eseményt és feladatot hozott a Johannita Rend Magyar Tagozata számára, mint rendszeresen ezekből tallóztunk, amikor az év végi lapszámot összeállítottuk. De változtattunk is az eddigi gyakorlaton: a tagozat életén kívül nagyobb ívű gondolatokat is kerestünk, hogy élénkítsük tájékoztatónk tartalmát. Gondolok itt Pröhle Gergely cikkére és különösen az egyetemes Johannitarend történelmének rendkívül érdekes időszakát bemutató írásra.

Hogyan alakult ki a Johannitarend a Johannitarendből? Hogyan vált protestánsná a Német Nagyperjesség tagjainak egyre nagyobb része és hogyan függött ez össze a Brandenburgi Balleyátus évszázadokkal korábban kivívott nagyfokú önállóságával a renden belül? Számomra a legérdekesebb ebben az előadásban az volt, hogy a Máltai lovagtestvérekkel tulajdonképpen még ma is egy lovagrendet képezünk, függetlenül a jogilag kialakult elkülönültségtől. Érdemes ezt az írást elolvasni azoknak, akiket érdekel a történelem, köszönet érte Thomas Vorwerk svájci lovagársunknak, aki rendelkezésünkre bocsátotta kitérő előadásának szerkesztett változatát.

Néhány olyan témát és gondolatot emelnék ki a közelmúlt történéseiből, amely számomra fontos volt és közösségünk részére is előremutató.

Tomcsányi István

Változás történt kancellárunk személyében. Szilágyi Mihály tízéves dolgozó tevékenysége után kérte felmentését. Megköszönjük értékes munkáját, lelkiismeretessége és megbízhatósága legendás volt, mindig számítani lehetett rá, akár hivatali időben akár este vagy hétvégén is. Nagy segítség volt számunkra a hóvégi találkozók szervezése és a lovagi napok rendezésében való aktív közreműködése.

Utódjául Nagy Árpád jogi lovagot kértem fel, aki vállalta a megbízást és azonnal munkához látott. Kérem, segítsük őt felelősségteljes munkájában!

Lovagi napunk Balatonfüreden különösen szépen sikerült: a kiváló helyszín, a gazdag program, a sok

Ősapay György és Avar Gábor új jogi lovagjaink társaságában az avatás után Nieder-Weiselben

részt vevő, a sokat és szívből segítő helyi lovagtársak (Gömbös Lóránd és Szemerey Tamás) és az Ürmester jelenléte feleségével Auguste hercegnővel mind maradandó élményt nyújtottak. Külön öröm számunkra, hogy Leibach Ádám kitérő beszélgetést folytatott és vetett papírra a hercegnővel, aki elhivatott orvosként a súlyosan beteg emberek palliatív ellátásában vállal odaadó munkát. Ez a beszélgetés is helyet kapott lapunkban.

Október elején megrendeztük első lovagi konferenciánkat Balatonszárszón. A rendi káptalan hosszas viták és egyeztetések után elfogadott egy olyan helyzetfelmérő és jövőbe tekintő anyagot („Der Johanniterorden heute: Standortbestimmung und Perspektiven”) amely fontos témakörök köré építette a rend álláspontját, és amely a magyar lovagok számára is érdekes és követendő tudnivalókat tartalmaz. Ezeket és más közérdekű témákat tárgyaltunk meg mi lovagok magunk között egy-egy testvérünk felkészülésével és utána széleskörű szabad vélemény nyilvánítással. A péntek délutántól vasárnap délig tartott rendezvény legfőbb értéke ugyanakkor a közösségformálás volt: közelebb kerültünk egymáshoz, jobban megismertük, megértettük, elfogadtuk egymást. Büszké lehetünk arra, hogy az első ízben megszervezett

A lovagi istentisztelet után

összetartásunkon sokan vállaltak feladatot és szereplést, olyanok mondták el értékes véleményüket, akiket korábban nehéz volt szóra bírni. Ez az oldottabb légkör, a kialakuló kisebb csoportos beszélgetések mind hozzájárultak közösségünk formálásához. Egyöntetű vélemény volt, hogy ezt a kezdeményezést folytatnunk kell.

November első felében a johannita nővérekkel (Johanniter Schwesternschaft) közösen a Bethesda Kórházban megrendeztük a palliatív

Ürmesterünk Németh Zsolttal és Semjén Zsolttal

ellátás németországi és hazai állását bemutató konferenciánkat, amelyről összefoglaló tudósítást olvashatunk Dr. Mogyorósi Andrásról, aki a rendezvény szakmai szervezője és összefogója volt. Miért fontos nekünk, magyar johannitáknak az, hogy ilyen speciális egészségügyi - szociális szakterülettel foglalkozzunk? Nos, gondoljunk

A palliatív ellátás pontosan a legjobban rászoruló betegeket célozza meg: azokat, akiknek, meggyógyítása meghaladja az orvostudomány mai állását. Nagyon fontos viszont, hogy ne legyenek elviselhetetlen fájdalmaik, elfogadható fizikai és lelki állapotot és nyugalmat próbáljunk biztosítani számukra, hogy méltósággal tudjanak megküzdeni betegségükkel és végigélni földi életüket. Az istápolásnak és gyámolításnak ez a módja talán az egyik legnehezebb feladat, csak erős akarattal és lelki biztonsággal lehet hozzákezdeni. Ez az erő és hit a 900 éves johannita közösségben megtalálható, ezt ki kell használnunk és kisugározunk a környezetünkbe a hozzánk csatlakozó önkéntesek és a térítés ellenében dolgozó ápolók felé is. A johannita nővérek már régóta gyakorolják ezt a nemes feladatot, sok tapasztalatuk gyűlt össze. Ezt osztották meg a hazai szakemberekkel, akiknek legjobbjai az első hívó szóra vállalták egy-egy előadás megtartását illetve az aktív, hírtvivő részvételt.

Beindítottunk valamit, elköteleztük magunkat egy nagy cél felé. Hogy mi lesz belőle, még nem tudjuk, de látjuk annak lehetőségét, hogy a magyar johanniták a palliatív képzés élére állnak, bekapcsolódnak a keresztény ápolóképzésbe, megalapítják a magyar johannita nővérek közösségét, támogatják a meglévő és újonnan alakuló hospice-palliatív szolgálatok munkáját és akár saját intézményeket is alapítanak és működtetnek. Ehhez a nagy ívű vízióhoz szükséges sok elhivatott ember együttműködése, és ennek csírái megvannak a johannita lovagok, feleségeik és barátaik körében. Reményeink szerint ezen az úton elindulva, a Szentlélek útmutató vezetésével tudjuk végrehajtani nemes feladatunkat.

Lelki útravaló 2019. évre

A mögöttünk hagyott esztendőben az év igéje az élet forrásának ígéretét hordozta (Jel 2, 6c), amelyet Istentől kapunk Jézus Krisztusban. A szomjazás testi és lelki erőpróba, és végzetes is lehet. Isten az embert harmóniába teremtette, de a bűn miatt e békeség és harmónia megbomlott. Maradt a vágyakozás Isten után, ami soha nem teljesülhet be önmagától, így az ember lelke meghasonlik és a bűn bűnt nemz. Az alaphelyzet nem változik mindaddig, amíg Isten közbe nem avatkozik. Jézus Krisztusban a Messiás jött el, akiben a nagy ígéret teljesült: Isten indokolatlan szeretete felülírja a mi hűtlenségünket. Ő ad a szomjazónak az élet vizének forrásából ingyen, és kielégítetlen Isten-szomjunk elmúlik, a kereszt erejéből élve visszanyerjük életerünket és visszafogadtak leszünk, vagyis átjárja életünket a békeség.

2019-ben az év igéjében e békeségre szólítás rejlik: **...törekedj a békeségre, és kövesd azt!** (Zsolt 34, 15b). A 34. zsoltárban Dávid király dicsőíti Isten nevét, mert az Úr szorult helyzetében megsegítette őt. Az előttünk álló évre tekintve fogadjuk meg, hogy minden napunk Isten dicsőítésével kezdődjön, ahogy a nagy király tette a zsoltár bevezetőjében: Áldom az Urat mindenkor, állandóan őt dicsérsi szám. (34, 2) Semmi nem gátol minket magánéletünkben, gyülekezetünkben és lovagi közösségünkben, hogy a teremtő és megváltó Szentháromság Istent dicsőítő kozmikus kórusba kapcsolódjunk be. Nagy titok ez, de e titok megragadó, sőt elbűvölő erő, ami átforgalmazza gondolkodásunkat. Dávid király dicsőíti Isten szent nevét, és miközben ezt teszi megragadottá lesz, bizonyágtevővé, tisztává és mindannyiunk tanítójává nemesül, vagyis megszentelődik. Csak a Szentlélek ereje ad nekünk is élő hitet és hit által

A kép a Komturkirche (Nieder-Weisel) ablaka

átjárj intellektust ahhoz, hogy a békeség követi és közvetítői legyünk a világban. Isten "shalom"-ja a teremtés hetedik napján, a pihenés napján járta át az egész kozmoszt, és benne az embert, aki még e békeség részese volt. E békeség a bűn miatt megtört, és az Isten utáni vágy és szomj békétlenségre váltotta fel. Jürgen Moltmann írja, hogy a teremtés koronája nem az ember, hanem a 'sabbat', vagyis az utolsó nap, amikor Isten megáldja, amit alkotott és

megpihen, vagyis gyönyörködik művében. A hetedik nap békesége a 'shalom', amelyet csak Istennél, az élet vizének forrásánál, Krisztusnál kapunk meg újra. Jézus feltámadása után ezt mondta tanítványainak: Békeség néktek! Az ő békesége az igaz 'shalom', amely a kegyelemből élő ember életének és a szolgáló johannita közösségnek a közege. A békeség szó teológiai értelme sokkal gazdagabb, mint amit talán elsősre megértünk belőle. Jeremiás - hasonlóan Dávidhoz - a választott népet arra szólítja fel, hogy fáradozzanak a város jólétén, vagyis békeségén, hisz ez szó áll az eredeti szövegben. (Jer 29, 7) A békeség a Szentírás szerint tehát olyan állapot, amelyben az ember boldogulhat, és a közösség Isten áldását élvezi. Jólét, biztonság, stabilitás, teljesség, harmónia. A békeség olyan közeg, amelyben az ember Istenképűsége helyreáll, és képessé válik betölteni hivatását. Az Isten dicsőítésébe folyamatosan csatlakozó, megváltott ember e békeség hírnöke és közvetítője a világban. Mi protestánsok kezdjük újra felfedezni a liturgia "elgurult gyöngyszemeit", és johannita istentiszteleteinken is gyakoroltuk már a békeség továbbadásának liturgikus mozdulatát. A liturgia eredetileg munkavégzést jelent, vagyis szent gyakorlatot, a pax pedig nyilvános vallástétel arról, hogy a templomon kívül is Krisztus békéjének továbbadói akarunk lenni. Áldás, békeség! - köszönnek a reformátusok. Shalom, hangzik még ma is a zsidók ősi felhívása. Tanuljuk meg, hogy Isten szava teremtő szó, és azzá akar lenni általunk is. Legyünk mondói, de cselekvői is az előttünk álló évben, és véssük szívünkbe Dávid király intelmét: **Hagyj fel a rosszal, és cselekedj jót, törekedj békeségre, és kövesd azt!** Ámen.

Gregersen Labossa György JL, káplán

Radvánszky Albert példája

Kamaszkorom egyik maradandó emléke egy beszélgetés, amit nagyapámmal folytattam, aki akkoriban – afféle deklásszált elemként – az Országos Fordító és Fordításhitelesítő Intézet (OFFI) munkatársaként dolgozott. Egy fényképet mutatott nekem a hatvanas évek elejéről, amin a szintén fordításból élő kollégáival együtt volt látható. „Nézd” – mondta – „ezen a képen én vagyok az egyetlen polgári származású”, s ebben a fanyar mondatban benne volt a XX. század második felének megannyi abszurditása, igazságtalansága. A kommunista Magyarország mindennapjaiban is fess urak és hölgyek történelmi nevek viselői voltak: Zichy, Esterházy, Teleki... – így elevenedett meg számomra a történelem-

könyv, hogy aztán további beszélgetéseink során az evangélikus egyháztörténet drámai fordulatai is keveredjenek a hagyományosan lutheri hittel élő magyar nemesi családok történetével. Akkor még nem gondoltam, hogy alig másfél évtizeddel később, johannita ajánlóm, az egykori német gazdasági miniszter és liberális pártelnök, Otto Graf Lambsdorff hogy fogja felnyitni a szemem német protestáns – többnyire johannita - nemesi családok és a XX. századi történelem összefüggéseire, mindenekelött a náci rezsimmel szembeni ellenállás kapcsán. Lambsdorff sokat járt a kilencvenes évek elején Magyarországra, Orbán Viktor miniszterelnök legfőbb patrónusa, azt is mondhatjuk, atyai jó barátja volt. A családi

Radvánszky Albert portréja

hagyományból is következő belső szigor, a nehéz időkben is önálló gondolkodás, autonóm viselkedés, a mindennapokban is tudatosuló történelmi felelősség – ezek voltak „a gróf” – ahogy magunk közt hívtuk – történeteinek és viselkedésének sarokkövei.

Azt pedig különösen nem gondoltam volna, hogy immáron a harmadik hatéves ciklusra is megválaszt az evangélikus egyház népe báró Radvánszky Albert (1880-1963) utódának az országos – vagy ahogy az ő idejében még neveztek – egyetemes és tanügyi felügyelői tisztségben. A rendszerváltozást megelőző évtizedek történelem-oktatásából – nyilván nem véletlenül – többnyire kimaradtak azok a mozgalmak és személyiségek, amelyek nem voltak beilleszthetőek a leegyszerűsítő aktuálpolitikai koordinátarendszerbe. A kommunista felfogás szerint „a régi rendszer híve” ab ovo a rossz oldalon állt, ami nyilvánvaló nonszensz. E kategóriába sorolták a hazai protestáns nemesség megannyi kiválóságát, így Radvánszky Albert koronaórt is, aki 25 éves korától a főrendiház tagja, majd jegyzője, 1927-től felsőházi tag, miközben 1923-tól 1948-as eltávolításáig az egyetemes felügyelői szolgálatot is ellátta. Számos társadalmi és gazdasági tisztsége mellett Verseg környéki birtokain min-

tagzadaságot működtetett, ami 1945 után persze államosításra került. Radvánszkyt 1942-ben közfelkiáltással választották meg koronaórré, ami a Szent Korona közjogi jelentősége miatt igen magas tisztségnek számított. Részt vett azokban a diplomáciai kezdeményezésekben, melyeknek célja a háborúból való kiugrás lett volna, szeretne volna elérni, hogy Budapestet, – elkerülendő a pusztulást – Rómához és Bécshez hasonlóan nyílt várossá nyilvánítsák. Radvánszky nem fogadta el a nyilas uralmat – mai alaptörvényünk szellemében – illegitimnek tekintette azt. Segítette a Svéd Vöröskereszt munkáját a „védett házak” létrehozásában, a korona külföldre szállítását azonban nem tudta megakadályozni, ami persze a későbbi fejlemények ismeretében talán a jobbik opció volt.

Radvánszky Albert – Vajay Szabolcs kiváló könyvének tanúsága szerint – 1910-ben lett tiszteleti, majd 1923-tól jogi lovag. A róla készült képeken mindig viselte a johannita keresztet, ami erőt adott neki a legnehezebb időkben is. 1948. augusztus 24-én tartóztatták le, a koholt vád elene az volt, hogy részt vett Szálasi eskütételén, és hogy nem akadályozta meg a korona külföldre vitelét. Rossz egészségi állapota miatt hamar szabadon bocsátották, élete végéig a hűvös-

völgyi FÉBé anyaházban élt 1963. február 5-én bekövetkezett haláláig.

A vasárnapi istentiszteleteken, a Szehtlo Gábor által alapított Sarepta otthonban lévő kápolnában ott áll előttünk Radvánszky Albert tárgyasult emléke, hiszen a hármashalmon álló kereszt az oltáron az ő adománya volt az építéskor. Radvánszky életpályája azonban ennél távlatosabb, átfogóbb következtetésekre is indíthat. A hitében erős, és ebből következően közéleti, politikai, gazdasági tevékenységében is feddhetetlen, autonóm személyiség példája áll előttünk, aki vészterhes időkben rendünk tagjaként a legjobb meggyőződése szerint cselekedett Isten és a Haza érdekében. Tudjuk, hogy voltak mások is, akik így tettek, még ha nem is voltak nagyon sokan. Ez az a protestáns közéletiség, amit követni érdemes – ezért is fontos, hogy minél inkább ápoljuk Radvánszky Albert, és a hozzá méltó és hasonló néhai lovagársaink emlékét. A Magyarországi Evangélikus Egyház nemrég felújított székházában hamarosan róla fogja elnevezni tanácstermet. Még fontosabb azonban, hogy mai szolgálatunkban igyekezzünk felnőni Radvánszky Albert és társai példájához – akár polgárként, akár nemesi család sarjaként.

Pröhle Gergely JL, Ev. országos felügyelő

A JOHANNITA REND KELETKEZÉSE A JOHANNITA RENDBŐL

Thomas Vorwerk előadása Kőműves Veronika fordításában.

1. Bevezetés

„Mikor Urunk és Mesterünk Jézus Krisztus azt mondta: „Térjetelek meg!” – azt akarta, hogy a hívek egész élete bűnbánatra terés legyen.” Ilyen ártalmatlanul kezdődik a reformátor Luther Márton búcsúcédulák értékesítése ellen összeállított híres 95 tézise, melyet a legenda szerint wittenbergi vártemplom kapujára tűzött ki 1517. október 31-én, déln. Még ha a kiszögezés maga történelmileg nincs is megerősítve, annyi bizonyos, hogy a 95 tézisnek óriási hatása lett.

Luther eredetileg latinul írott téziseinek németre fordítása után az akkor új könyvnyomtatás segítségével a tézisek futótűzként terjedtek el s a középkori egyházat alapjaiban rázták meg. Mint mindannyian tudjuk, nem Luther volt az egyetlen reformer – gondolunk itt Zwinglire és Kálvinra – és nem is ő volt az első. Már száz évvel korábban eretnekként égették meg máglyán Husz Jánost a konstanzi zsinat alatt – noha szabad elvonulást

ígértek neki és a zsinat nagyon is tudatában volt annak, hogy az Egyháznak sürgősen alapos megújításra, egy reformálásra van szüksége. Luther tételei olyan dolgokat indítottak el, amelyek már hosszú ideje a levegőben voltak. Ez adott alkalmat arra, hogy erről az eseményről 500 év múltán megemlékezzünk. Ünnepezzük tehát a reformációt, mind a közben, hogy az 1414-1418-ig lezajlott konstanzi zsinat 600 éves jubileumát is hasonlóan nagyszabású rendezvénnyel ünneplik, melyen akkor – az éppen egyidejűleg három pápa helyett – sikerült egy pápában megegyezni, de a kívánt reformokat viszont az egyház elmulasztotta bevezetni.

A reformáció 500 éve elég ok arra, hogy megvizsgáljuk, hogy tulajdonképpen hogyan lett a mi Johannita Rendünk evangélikus. Hogyan származik a régi Johannita rendből az az evangélikus Johannita Rend, amelyhez tartozunk? Mi történt a Rendben a reformáció alatt és után?

2. A Kremmen-i Szerződés jelenti a Brandenburgi Rendtartomány (Balley Brandenburg) születését

A Keresztelő Szent Jánosról Elnevezett Jeruzsálemi Ispotályos Lovagrend Brandenburgi Rendtartományához tartozunk. Ez a Johannita Rend hivatalos megnevezése. (Mi pedig ennek a Rendnek a Magyar Tagozata vagyunk. megj. a fordítótól.) Ahhoz, hogy megértsük, hogyan jött létre a mai protestáns Johannita Lovagrend – amely folyamat valóban egy kuriózum – foglalkozni kell a Brandenburgi Rendtartomány történelmével.

A régi Szent János Rend gerincét az európai tartományok képezték, minthogy azok bevételük egyharmadát kötelesek voltak leadni a rend székhelyére a Szentföldön, majd később Rodoszon, és ők is adták a tagság többségét. A Rend ezeket a tartományokat „priorátusoknak” (perjeliségeknek) nevezte, egy részüket pedig Nagy Priorátusnak, ezek vezetői a tartományi mesterek vagy priorok / perjelek voltak. A jobb szervezés biztosítása érde-

Kremmen Szerződés

kében a Rend ezeket a perjelségeket nyolc úgynevezett "nyelvbé" (beszél nyelvűről van szó) nemzeti egységbe osztották. 1180-ban, tehát rend megalakulása után száz esztendővel alakult meg Németországban a Nagy Perjelség amelyet a német nagyperjel, akkori nevén a németországi Szent János Rend mestere vezetett. A Perjelségeket időben újra meg újra rendtartományokra osztották, melyekben egy régió kommandáit fogták össze.

Kezdetben a Rendnek kevés tulajdona volt Németország északi és keleti részén. Csak a templomos lovagok 1312-ben történt felosztása után változott ez a helyzet, mikor V. Kelemen pápa a gazdag Templomos rendet betiltotta, és a világi hatalmaknak engedve elrendelte, hogy birtokaikat a Szent János Rendre hagyják. A gyakorlatban ez nem volt olyan könnyű. Mai kifejezéssel élve – egy erőszakos huzakodás zajlott a gazdasági javak felett.

Igy volt ez Észak-Németországban is, ahol a Templomos Rend – szemben a Szent János Renddel – sok tulajdonnal rendelkezett. Csak lassan és kemény küzdelemben tudta a Szent János Rend megszerezni a templomosok korábbi tulajdonait. Áttérés hat évvel később, 1318 januárban következett be, mikor a Szent János Rend (Paolo de Modena képviselőjében) Brandenburgi Waldemar őrgróffal Kremmenben (Berlintől ÉNy-ra) szerződést kötött. Ezzel a Szent János Rend Észak-Németországban önálló jelentőséget szerzett. Noha ez még jóval a reformáció előtt történt, a Kremmen-i egyezséget az evangélikus Johannita Rend születésnapjának tekinthetjük. Szászország, Mark- és Wendl

vidékét – ma Brandenburg, Mecklenburg, Braunschweig és Pomeránia tartományok területe – a Johannita Rend preceptora alá rendelték, aki a német dokumentumokban a Rend Mestere, megszólításban „Mester Úr” (Herr Meister) később „Úrmester” (Herrenmeister) megnevezést kapta. Ez idő óta gyakorolnak a brandenburgi őrgrófok szuverén jogokat a Johannita Rendben Észak-Németországban. De kik voltak brandenburgi őrgrófok?

Az elsők az ősnemesi Askanier család, úgy is mint Anhalt-ház (a legtovább uralkodó család; megj. a fordítótól), aztán a Wittelsbachok (1320-tól), majd a Luxemburgi-ház (1373-tól), míg végül szinte a mai napig a Hohenzollerek. 1415, az őrgófság és a brandenburgi választófejedelemség örökletes méltóságának elnyerésének ideje. Ilyen háttérrel alakult meg a XIV. század közepén a Németországi Nagyperjelség részeként Brandenburgi Rendtartomány.

3. Heimbachi egyezés /Heimbacher Vergleich, mint töréspont

A XIV. századi észak-németországi kirándulás után a Szent Földre, majd Rodoszra tértem el Önöket. Miután 1291-ben a Szent Földön a mai Izraelben, Jeruzsálemtől 160 km-rel északra az egyiptomi mamelukok révén Akko is elesett, átmenetileg a ciprusi Limassol lett a Szent János rend székhelye. A ciprusi királlyal történt összekülönbözés miatt a 1306-ban a Rend a bizánciak által csak kevésbé védett Rodosz sziget elfoglalását vette célba, amit azután 200 évig uraltak. De ez nagyon költséges, bonyolult erődtípusokat igényelt, mivel a szigetet többször megtámadták, különösen egyiptomi részről. Rodosz kiterjesztése és egy erős gályaflotta létrehozása annyi pénzt emésztett fel, hogy a Rend kénytelen volt kiterjedt vagyont értékesíteni. De mi köze ennek evangélikus Johannita Rendünk kialakulásához? Valamilyen oknál fogva a Rend elsősorban Észak- és Kelet-Németországban értékesített birtokokat, és ezek az értékesítések kemény gazdasági visszaesést jelentettek az ottani rendtársak számára. A Rendben kézzelfogható csetepaté is támadt, ami majdnem töréshez vezetett. Végül 1382-ben a mai Rheinland-Pfalz vidéken a Heimbach-i Szerződéssel sikerült a Speyer közeli kommandának egy olyan egyezményt kötni, amely létrehozta a rendnek azt a struktúráját, amely mintegy 150 évvel később a Szent János lovagok protestáns ága – melyhez ma tartozunk – kialakulásának alapját képezte.

Miután a generális Káptalan megerősítette, a Brandenburgi Rendtartomány jelentős autonómiát szerzett a Heimbach egyezés által. Ettől kezdve a lovagok szabadon választhatták előjárójukat, az úrmestert. Szintén jelentősen megváltozott a

Rendi Központnak, Rodosznak és később Máltának fizetendő összeg nagysága is. Ez a renden belüli függetlenség szoros kapcsolatban állt a brandenburgi választófejedelemséggel. Az úrmester státusza a terület uralkodójához hasonlított az erős uralkodók, hercegek támogatása miatt és azáltal, hogy a Rendtartomány új központja a Brandenburgi Választófejedelemségben (Mark Brandenburg) a Sonnenburgi Kastély lett. A Brandenburgi Rendtartomány elidegenedése a német „nyelv” többi közösségétől, már a reformáció előtt oly mértékben fokozódott, hogy a nagyperjel már a Rendtartomány megszüntetését szorgalmazta és még egy ellen-úrmestert is beiktatott, aminek azonban a brandenburgi rendtestvérekre nem nagyon volt hatása. II. („Vas”) Friedrich választófejedelelem tulajdoni állapotokat igazoló dokumentuma 1460-ból legalábbis már 70 várost, falvakat és egyéb birtokot említ a Szent János Rend tulajdonában Brandenburgban. Ez volt a kiindulási helyzet a reformáció előtt.

4. A Brandenburgi Rendtartomány evangélikussá lesz

A reformáció idején a németországi Nagyperjelség a Freiburg im Breisgau közeli Heitersheim székhellyel katolikus maradt. A Brandenburgi Rendtartomány azonban 1538-ban áttért, mivel a tartományi fejedelem, Johann von Küstrin őrgróf az evangélikus tanok követése mellett döntött. („Cuius regio, eius religio”, Augsburgi vallási béke 1555). Ez nyolc évvel azután történt, hogy a rendi székhely Máltára költözött (1530). (Ettől kezdve hívják a Jeruzsálemi Szent János Lovagrendet Máltai Lovagrendnek s a protestáns hitre áttért porosz rendtartomány tagjai ekkor alapítják a protestáns Johannita Rendet, a fordító megj.)

A Brandenburgi Rendtartomány protestáns hitre térése azonban nem zavarta meg a rend egységét. Alapvetően ez a mai napig érvényes, természetesen nem jogi értelemben. A Brandenburgi Rendtartomány folytatta a befizetéseket Máltára, továbbra is teljesítette a Heimbach-egyezség alapján fennálló kötelezettségeit. Napjainkig megmaradt az akkoriban megalapított hagyomány is, miszerint a Rend úrmestereinek választását ma is bejelenti Rómában a Nagymagisztrátusnak.

A Brandenburgi Rendtartomány protestáns hitre való áttérése persze nem egy csapásra történt. Lépésről-lépésre történt az egyes közösségekben – először Mecklenburgban. Távolról is látható volt az új tanokhoz való csatlakozás hatása, amikor 1544-ben két komtur (kommandator) is megházasodott. Bár a katolikus Német Nagyperjelség erős befolyása elleni védekezés sikeres volt, a tartományban evangélikussá lett lovagok teljesen függő helyzetbe kerültek a tartományi fejedelmektől.

Mi tartotta össze a rendet a reformáció során?

Egyrészt a szervezet felépítése, amely a 1382-es Heimbachi Egyezmény óta nagy önállóságot biztosított Brandenburgi Rendtartományának, másrészt pedig bizonyosan a Nagyperjelségnek az a reménye Heitersheimben, hogy a brandenburgi renegát rendtestvérek észhez térnek és visszatérnek az igaz, régi hitre. A Heimbachi Egyezmény rendelkezései egyrészt (természetesen nem eredetileg tervezetten) „töréspontot” is jelentettek, de másrészt maradt remény – talán mindkét oldalon –, hogy közösen majd újra létrehozzák az egységet.

A reformáció időszakát nyilvánvalóan nem csak az úgynevezett óhitűek és az új tanok követői közötti vérig menő és gyűlölettel teli összecsapások jeleztek, hanem a pragmatizmus és az egymás figyelembevétele is. Egy máltai lovag, Alfred Soden 2013-as előadásában Niederweiselben a Johannita és Máltai rend közös gyökereiről a következő anekdotát mesélte el: Ott, ahol ma is rendünk szellemi központja van, Frankfurt am Main-től északra, 1806-ig a katolikus zászló lengett. Egész Niederweisel azonban a 16. század óta nagyrészt protestáns lett, részben református, részben pedig lutheránus. Mivel katolikus káplán időszakosan egyáltalán nem volt, átmenetileg a butzbachi evangélikus lelkész a szomszéd közösségből heti kétszer a Johannita templomban római rítus szerint tartott szent misét, majd a saját egyházközségében a német istentiszteletet lutheránus rend szerint ünnepelték. Így aztán minden „rendben” megoldódott.

Tény, hogy a reformáció térhódítása a Brandenburgi Rendtartományban csak lépésről lépésre haladt, és keveredések is jöttek létre. Az akkori úrmesterek különbözőképpen viszonyultak az új tanításhoz. De az őrgrófok is taktikáztak, hogy megtartsák a rendtartományt. Néha még azokat az úrmestereket is megtűrték és kedveztek nekik, akik katolikusok maradtak.

A harmincéves háborúban (1618-1648) a rendtartománynak évtizedekig katolikus úrmestere volt gróf Schwarzenberg személyében. Így tartott össze a Rend a reformáció utáni vallásháborúk egyik legszörnyűbbike során is, valószínűleg azért is, mert a Johannita Rend mindig a génjeiben hordozta, hogy soha sem keresztények, hanem mindig csak a muszlimok ellen harcolt. Ez volt a döntő oka annak is, hogy a máltaiak 1798-ban többé-kevésbé harc nélkül adták át Napoleonnak Málta szigetet, és így váltak otthontalaná.

5. Miért evangélikus?

Különösen nekünk svájci johannitáknak merül fel ezen a ponton a kérdés, hogy mit jelent pontosan, hogy a Johannita Rend Brandenburgi Rendtartomány evangélikus lett. Eleinte az „evangélikus” kifejezés Luther tanaihoz való csatlakozást jelentette. De ez nem maradt így. Poroszországban a

Hohenzollerek kerültek hatalomra és az országba behozott hugenották hatására a lutheránus hitről a református hitre tértek át, tehát Kálvin követői lettek.

Ez érvényes sok gyülekezetre Poroszország területén, mindenekelőtt Szászországban és az Alsó-Rajna vidéken (Niederrhein) de a fentiekén kívül az egész porosz területen elosztott hugenottákra is. De azért a poroszországi közösségek többsége evangélikus volt. A nagy választófejedelelem sokáig sikertelenül próbálkozott – többek között a berlini vallási vitákkal – hogy egyesítse Poroszországban a lutheránusokat és a reformátusokat. Ez csak sok huzavona után III. Frigyes Vilmos (Friedrich Wilhelm III.) királynak sikerült, aki 1817. szeptemberi rendeletében, Summus episcopus (legfőbb püspök) minőségében a saját uralmi területén a református és evangélikus gyülekezeteket egyesítette „egységes” (uniert) egyházzá.

Az evangélikusok és a reformátusok tehát igen korán meghatározóak voltak a protestáns Szent János Rendre. Ma, Svájcban és Franciaországban a reformátusok alakítják a Rend hitéletét, Németországban elsősorban az Unierte Kirche (Egyesített Egyházak), másodsorban az evangélikusok. Úrmesterünk családja eredetileg református, ma (formálisan 1817 óta) a protestáns unióhoz tartozik.

A „Leuenberg-megállapodás” óta, amelyet 1973-ban a Bazel közeli Leuenbergben kötöttek, mindannyian – most már formálisan is – egy egyházi közösséghez tartozunk. A megállapodás szövege így kezdődik: „Ezen megállapodással egyetértő evangélikus, református és a belőlük keletkezett egyesült egyházak (...) az egymás közti doktrinális viták alapján megegyeznek az Evangélium közös értelmezésében (...) Ez lehetővé teszi számukra, hogy kijelentsék és megvalósítsák az egy egyházközséget. ”Ma 105 európai egyház alkotja a „Protestáns Egyházak Közösségét Európában”. Elnöke 2015 óta svájci lovag testvérünk, Gottfried Locher.

6. A szekularizáció ideje

A 17. és a 18. században, és egészen a szekularizációig, az időközben teljesen protestáns lett Brandenburgi Rendtartomány és a német Nagyperjelség – és így az egész Rend – közötti viszony nem változott alapvetően. Továbbra is fizették a megállapodás szerinti díjat, és még lovagokat is küldtek szolgálatra a rend vezetőségébe (Ordensregierung) Máltára. Másrészt, a rendtartomány evangélikus úrmestere még a látogatási és fegyelmi jogokat is gyakorolta a máltai közösségek felett Szilézia katolikus részein. A háttérben Nagy Frigyes hódítása állt, aki Szilézia elfoglalása után az új tartományban minden katolikus intézményt, így a Máltai Lovagrend

kommandáit is megtartotta, valószínűleg azért, mert abban az időben úgy tartották, hogy a fegyelmezett máltai lovagok jó alattvalók.

Napoleon aztán mindent összezavart. 1798-ban a Máltai Lovagrend, és így valójában az egész Rend otthon nélkülülé vált Málta szigetének elvesztésével és ilyen szükséghelyzetben kénytelen volt még az orosz cárhoz is folyamodni: I. Pál orosz cárból nagymester lett és rövid úton áthelyeztette a rend székhelyét Szentpétervárra. Ezzel a Rend alávette magát a keleti ortodox egyház egy megházasodott képviselőjének. Azok a remények, hogy I. Pál orosz cárban megtalálják a Máltai Lovagrend megőrzésének a kezését, 1801-ben a cár halálával gyorsan elszálltak. 1805-től a Rendnek több mint 70 évig hivatalosan nem volt nagymestere. 1806-ban, Heitersheimben a német Nagyperjelséget is szekularizálták, mint az összes többi Rendi szervezetet Németországban. Végül a protestáns Johannita Rend is áldozatul esett Napoleonnak, még ha közvetetten is – de, mint ahogy ma már tudjuk, hála Istennek, csak átmenetileg. A nyugtalan kor és a bécsi kongresszus következménye – merő pénzügyi szükségéből – Poroszországban is az egyházi javak teljes elkobzásához vezetett. 1810. október 30-án királyi rendelet révén a Rendtartomány javai királyi tulajdonba vándoroltak át. (Lásd. Kretlow, Alexander, a Máltai Lovagrend, 126.o.) A Rendtartomány maga is feloszlott addigi formájában és 1812. január 23-án új formában létrejött Porosz Királyi Johannita Rendként. Mint Udvari Rend, azaz tisztán szolgálati rendként alakult meg, hasonlóan a mai Pour Le Merite-hez vagy a német Szövetségi Szolgálati Rend kitüntetés viselőinek közösségéhez.

7. A Johannita (és a Máltai) Rend újra ébredése

40 évvel később, 1852-ben IV. Frigyes Vilmos király volt az, aki újjá élesztette a Johannita

IV.Frigyes Vilmos király

Rend Brandenburgi Rendtartományát. Testvérét, Károlyt javasolta úrmesternek. akit egy évvel később, 1853-ban, az intézményi folytonosságban megmaradt nyolc – még 1812 előtt a rendbe felvett – jogi lovag ünnepélyesen úrmesterré választott és ezt le is jelentették a Nagymesteri Hivatalnak. Ez a hivatal időközben Rómában találta meg a helyét a rend korábbi, Vatikánhoz rendelt követségén, ahol ma is van. Az új úrmesterek beiktatásának elismerését a Nagymesteri Hivatal Rómában abbéli reményében fejezte ki, hogy a rend katolikus ágának is sikerül megújulnia Né-

Carl von Preußen

metországban. Ez – mint tudjuk – meg is történt. Ugyan perjelség vagy nagyperjelség nem alakult újra Németországban a mai napig sem, nyilvánvalóan az újra alapításhoz szükséges olyan jogi lovagok hiánya miatt, akik letették volna a szegénység, tisztaság és engedelmesség hármast fogalmát. Az akkor megválasztott úrmesternek, Károly hercegnek köszönhető egyébként jelenlegi központunk, a Niederweisel-i Komturkirche is. Ő volt, aki elszántan segített helyreállítani a szekularizáció következtében kiárusított majd lerombolt máltai közösség maradványait és rendünknek biztosította. A porosz király itt vázolt újraélesztési mesterfogása nyomán ma jogosan állítjuk, hogy a rendünk protestáns ágának a jeruzsálemi alapítása, vagyis 1099 óta folyamatos a története.

8. Összefoglalás és következtetés

Hogyan vált a (rég) Szent János Lovagrend az (új, protestáns) Johannita Renddé?

Alapvető feltétel volt mindenekelőtt, hogy miután 1312-ben feloszlatták a templomos lovagrendet, a feltörekvő Brandenburgi Rendtartomány gazdag javadalmakhoz jutott. Szintén alapvető fontosságú volt, az 1382-ben a Heimbachi Egység elért páratlan rendbéli függetlenség a rodoszi rendi központtal kialakult kiadós nézeteltéréseket követően, amely – ahogy ez később, a reformáció idején kiderült – ideális töréspontnak bizonyult. Így a Brandenburgi Rendtartomány

a nélkül tudott csatlakozni a protestáns hithez, hogy a továbbra is katolikus Rendet el kellett volna hagynia, amely onnantól kezdve magát Máltai Lovagrendnek nevezi. Természetesen ez nem zajlott olyan simán, ahogyan ez dióhéjban elmondva hangzik. De a Brandenburgi Rendtartomány korábban létrejött és kiterjedt függetlensége nélkül ez nem lett volna lehetséges. Nagyjából 150 évvel később a Máltai rend és a Johannita rend, azaz a Brandenburgi Rendtartomány számára megint minden egy hajszálon függött. Napóleon 1798-ban elvette a rend székhelyét Máltán és ezzel a rendet otthontalanná tette. A pusztító háborúk és azok pénzügyi következményei vezettek a szekularizációhoz, amely 1812-ben a Brandenburgi Rendtartomány ideiglenes felfüggesztését (de nem a megszüntetését) jelentette. A 19. század közepén sikerült a rend mindkét ágának újra élednie a régi erőben, de új formában; a Johannita Rendnek 1852 óta, a Máltai Lovagrendnek pedig fokról fokra, a 19. század második felében.

Thomas Vorwerk a Johannita Rend jogi lovagja és a Svájci Tagozat segítőszolgálatának elnöke. Emellett foglalkozik a Johannita rend történelmével is. Ez a szöveg a Zürich-i Alttagozat találkozóján 2017. július 7-én elhangzott előadás szerkesztett változata.

Fordította Kőmives Veronika
Lektorálta: Tomcsányi István és G.Labossa György

Új szemlélet a palliatív betegellátásban Németországban- beszélgetés Augusztá német királyi hercegnővel

A következőkben a palliatív medicina egyik németországi központjában dolgozó Augusztá német királyi hercegnővel hazautazását megelőzően készült beszélgetést olvashatják, aki férjét Oszkár herceget kísérte el Magyarországra. A hercegnő férje a Johannita Rend Úrmestere (rendi vezetője, a szerk.), így Németország egyik legnagyobb karitatív szervezetének első embere, mely szervezet 13 kórházat, 94 idősek otthonát működtet, és az általa vezetett nemzetközi szervezet, a protestáns Johannita Rend a Johannita Mentőszolgálattal együtt a világ minden részén mintegy 77 ezer alkalmazottat foglalkoztat. A szervezet a migrációs hullám során Németországban 2015 óta mintegy 30.000 bevándorló ellátásában nyújtott emberbaráti segítséget és

Magyarországon is jelentős karitatív és diakóniai munkát végez. Augusztá hercegnő a Müncheni Irgalmasrendi Kórház Palliatív Medicina Osztályán orvosként dolgozik, mely intézmény a Müncheni Technische Universität (TU) Orvostudományi Karának oktató kórháza, valamint a Német Táplálkozástudományi Akadémia oktató klinikája. A beszélgetés érdekessége a kérdező orvos és remélhetőleg az olvasó számára is a palliatív betegellátás nemzetközileg azonos „keret-alapelveinek” gyakorlati érvényesülése közötti azonosságok és különbségek megítélése Németország és hazánk viszonylatában.

Leibach Ádám (LÁ): Kérdezem Öntől mi vezette Magyarországra, hogyan érezte magát magyarországi tartózkodása alatt?

Augusztá hercegnő (AH): A Johannita Rend Magyar Tagozatának éves összejövetelére érkezünk Balatonfüredre, nagyon szép élményekkel gazdagodva térünk vissza Németországba. Külön megtisztelő volt és az egész szervezet munkája elismerésének tekintjük a férjemnek Semjén Zsolt miniszterelnök-helyettes úr által átadott a Magyar Érdemrend középkeresztje a csillaggal kitüntetését.

(A Johannita Rend Magyar Tagozata és a Johannita Segítő Szolgálat Magyarországon számos szociális és egyházi intézmény, köztük idősek ellátását végző intézmények működését segíti, egyéni támogatást nyújt idősek részére, segélyszállítmányaival rendszeres támogatást nyújt határon túli magyar közösségeknek, vala-

mint ifjúsági tábort is működtet. A jövőben német segítséggel diakóniai munkájuk további fejlesztését tervezik – a szerk.)

LÁ: Gratulálunk Férjének a magas állami kiüntetéséhez és beszélgetésünk témájára térve kérem Önt világítsa meg és foglalja össze a palliatív medicina a betegellátásban betöltött németországi szerepét.

AH: A Hospice mozgalom megalapítása az 1970-es években egy angol orvosnő, szociális munkás és ápolónő Dame Dr. Cicely Saunders nevéhez fűződik Nagy-Britanniában. Németországban az első lépések az 1980-as években történtek a palliatív medicina területén, a nagyszámú, sokszor egyedülálló HIV fertőzött és AIDS beteg ellátása során. A hospice mozgalomból fejlődött ki egy további ellátási formaként a palliatív medicina. Ez a típusú betegellátás Németországban az utóbbi időben különálló kórházi részként mindig egy akut betegellátást végző fekvőbeteg intézményben működik, intervenciók lehetőségeket és orvosi jelenlétet biztosít, azonban a hospice ellátással szemben, gazdasági okokból, sajnos a páciensek bentfekvési ideje korlátozott. Az előbbi két ellátási formát feltétlenül el kell különíteni, mely különbség, Németországban is, a széles nyilvánosság számára még mindig nem egyértelmű. Továbbá az elmúlt pár évben és köszönetet érdemlő módon máris széles körben elterjedve ambuláns palliatív csoportok („palliativteam”) jöttek létre, úgynevezett „SAPV-Team”-ek (szpecializált ambulante Palliativversorgung – specializált ambuláns palliatív ellátó csoport, a szerk.), melyek a még komplex szimptomákkal rendelkező pácienseket is képesek halálukig otthonukban ellátni. Egy ilyen csoporthoz kötelező módon tartozik ellátó orvos, ápolószemélyzet és szociális munkás, valamint fakultatív módon további olyan terapeuta, aki a palliatív ellátással összefüggésben a betegek segítségére lehet, mint például légzés-, fizió-, művészet-, zene- és beszélgetés terapeuta. Ezeknek a csoportoknak valószínűleg az a legnagyobb előnye a házi orvosi ellátással szemben, hogy 24h-s elérhetőséget biztosítanak, mely a pácienseknek és a hozzátartozóknak – érthető módon – nagy biztonságot nyújt. Mindegyik ellátási formának a megbízhatósággal megvan a saját szerződési módozata, azonban minden Németországban biztosított páciensnek rendszerint fedezik a költségeit.

LÁ: Kérem beszéljen az osztályról ahol Ön dolgozik!

AH: Osztályunk 1991-ben szerveződött, ekkor Bajorország első palliatív fekvőbeteg osztályaként kezdte meg működését, jelenleg 32 ágy áll a páciensek rendelkezésére, ezzel Németország legnagyobb palliatív betegellátó osztálya. Az

Oszkár herceg, Augusztá hercegnő, Leibach Ádám

Irgalmasrendi Kórház Münchenben működtet egy specializált ambuláns palliatív ellátó csoportot (SAPV-Team) és egy hospice részleget is. Emellett egy „Méltósággal továbbélni” (Weiterleben in Würde) rendelés is a betegek és hozzátartozóik rendelkezésére áll, mely egy különleges tanácsadási lehetőség, és különösen a hosszútávú gondozásokat teszi lehetővé. A közvetlen beteg-ellátó orvos mellett a páciensek szükségleteinek és igényeik megfelelően rendszerint onkológus, sebész és belgyógyász szakorvosok segítségével rendelkezés áll. Itt gyakran arról a nehéz kérdésről is szót kell ejteni, vajon a páciens az oki terápia további folytatásából profitál-e.

Az osztályunkon kezelt betegek túlnyomó többsége onkológiai megbetegedésben szenved, de vannak természetesen neurológiai és egyre nagyobb számban légzőszervi- és szív- és keringési betegségekben szenvedők is. A páciensek felvétele során mindig kidolgozunk egy terápiás célt. Attól függetlenül, hogy terápia optimalizációról, stabilizációról vagy az élet utolsó szakaszában történő gondozásról van szó, az ellátás előterében elsősorban egy jó szimptóma kontroll áll. Második lépésként mindig megvizsgáljuk, a páciens és a hozzátartozó bevonásával, a további kezelés reális, megvalósítható lehetőségeit, amelyet ezt követően az igen szakképzett szociális szolgálatunk segítségével keltünk életre, történjen ez a páciens otthonában, egy gondozóotthonban vagy hospice-ellátás során. A hospice-ban történő kezelés indikációja nagyon felelősségteljes döntés és szűk kautelák között meghatározott, mivel egész München területén mindössze 28 hely áll rendelkezésre. Azonban már a pácienseinknek mintegy felét nálunk a palliatív osztályon elvezetjük, mely érthető módon egy igen intenzív és mindenre kiterjedő ellátást tesz szükségessé.

Ezt csak a normál osztályokhoz képest sokkal felkészültebb, kulcsfontosságú munkatársak segítségével, magasanképzett kollégákkal és egy jó interdiszciplináris együttműködéssel tudjuk biztosítani. Vannak pácienseink akik visszatérnek saját megszokott családi életükhöz, egyesek pedig még a mindennapi munkájukhoz is. Az elmúlt időszakban arra törekszünk Németországban, hogy a pácienseket a lehető legkorábban a palliatív ellátásba felvegyük, mivel tudományos tanulmányokból tudjuk, hogy az így gondozott páciensek nem csak egy jobb életminőséggel bírnak, hanem hosszabb életűek is.

LÁ: Mi az a legfontosabb üzenet, az a küldetésével járó gondolat, melyet Ön munkája során megfogalmazott önmagának és olvasóink számára továbbadni kíván?

AH: A palliatív medicina az a csodálatos, hogy nagyon holisztikus szemléletű. Hagyományos módon legalább négy olyan dimenzió van, melyet a munkánk során figyelembe kell venni, ezek közé tartozik a páciens pszichéje, természetesen egyenrangúan fontos az orvosszakmai tényező, továbbá szintén hasonló mértékben fontos a páciens spirituális beágyazottsága és a szociális környezetben történő integrációja vagy lehetőség szerint annak újjászervezése. Ezek a területek munkánk során teljesen egyenértékűek, de mindenképp felett áll minden egyes páciens emberi méltósága. Ez számunkra úgymond „szent” és különösen előtérbe kerül mindig akkor, amikor egy páciensnek az autonómiáját kell feladnia és kezd az önmaga emberi méltóságának megtartásával kapcsolatosan aggódni. Egy másik hitvallásunk, hogy a páciensekkel szemben őszinték és az igazságot őszintén megvallók legyünk, mert mi abban hiszünk, hogy minden embernek ehhez joga van, ami persze nem azt jelenti, hogy emberi korlátainkat meghaladó, ítéletként ható prognózist adjunk számukra. Azonban minden embernek meg kell adni a lehetőséget, hogy fontos dolgokat elrendezzen, a kapcsolatait alakítsa és a legszemélyesebb módon mérleget vonjon az életével kapcsolatosan. Cecily Saunders számos értékes, irányadó gondolattal ajándékozott meg minket, ezek közül egyet különösen a szívembe zártam és a munkám során iránymutató, mely így hangzik: „Nem az életnek több napot, hanem a napoknak több életet adni”.

LÁ: Köszönöm szépen Önnek, hogy megosztotta velünk gondolatait és kívánok Önnek és Férjének sok erőt és sikert további munkájukhoz.

A cikk a Magyar Gerontológiai és Geriátriai Társaság folyóiratának 2018. 3. évfolyam 2. számában megjelent riport másodközlése.

Dr. Leibach Ádám JL, c. egyetemi docens

A kancellár bemutatkozása

Debreceni civis családban születtem 1947-ben. Szüleim, mindkét ágon kisnemesek utódai. Űseik évszázadokon át debreceni polgárok voltak.

Az elődök gondolkodási és viselkedésmódja lett az én életem zsinórmértéke is: az Isten féltelme, felelősségvállalás a nemzetért, -szűkebb közösségeinkért, a munka kiemelt fontossága, a puritán életszemlélet.

Az Úr bőségesen megáldott gondoskodó szülőkkel, odaadó feleséggel, szerető családdal és egy szerény szakmai karrierrel is. A 90-es évektől, a Földművelési Minisztériumban, a rendszerváltoztatást és az EU csatlakozási felkészülésünket finanszírozó európai forrásokat kezelő részleg vezetőjeként hazánk, és a mezőgazdasági ágazat fontos történelmi idejében tevékenykedhettem nemzetünkért. A nyugdíjra készülés időszakában kaptam meghívást a Rendbe. Azóta – fokozatos átmenettel – ide tettem tevékenységem súlypontját.

Eközben vált világossá számomra, hogy jóllehet a Johannita Rend Magyar Tagozata egy különleges kincs, de csupán oly mértékben lesz, nemzetünk és a keresztyén közösségünk számára értékes, amilyen mértékben minőségi humán kapacitást és munkát tudunk ügyeinkre fordítani.

Az Úr működésének különleges útjait mutatja az a tény, hogy éppen az idén nyáron helyezte szívemre egy prédikáció kapcsán azt az ígét, amelyben a közös akarattal, egy cél érdekében végzett tevékenységre kér bennünket a Szentírás. A 2018/19. évi diákpályázati felhívásunknak, javaslatom alapján, éppen ez az ige lett a vezérfonala: „...tegyétek teljessé örömeimet azzal, hogy ugyanazt akarjátok: ugyanazt a szeretetet legyen bennetek, egyet akarva ugyanarra törekedjete. Az az indulat legyen bennetek, amely Krisztus Jézusban is megvolt...” (Fil.2, 2. 5.).

2018. Advent.

Nagy Árpád JL, kancellár

A palliatív ellátásról, a konferenciáról

2018. november 12-13-án a Johannita Lovagrend Magyar Tagozata a Bethesda Gyermekkórházban a palliatív- és hospice ellátásról rendezett kétnapos nemzetközi tudományos szimpóziumot és szakmai tapasztalatcserét.

A tudományos ülés német és magyar előadók közreműködésével zajlott. Németországból Dr. h.c. Ramona Schumacher, Dr. Christiane Schilling és Paula Flöge, a Johanniter Schwesternschaft képviselői érkeztek mint előadók a konferenciára. Magyar részről a hazai palliatív- és hospice ellátás különböző vonatkozásainak olyan neves szaktekinélvei tartottak átfogó referátumokat, mint Dr. Muszbek Katalin, Dr. Gergely Anita, Lukács Miklós, Demeter Katalin és Rideg Gyula. A konferencia résztvevői között a hazai szakmai közélet számos ismert exponensét köszönthettük. A Johannita Lovagrend Magyar Tagozatának több képviselője, így Tomcsányi István kommandátor, Nagy Árpád kancellár, valamint Dr. Cserháti Péter és Dr. Lebach Ádám is megjelent a nagy érdeklődés által övezett konferencián. A szimpózium német és magyar referátumainak moderátorai Dr. h.c. Ramona Schumacher és Dr. Magyórosi András voltak.

A tematikájuk alapján párhuzamba állított, a szakterület orvosi, ápolási, lelki és pszichoszociális aspektusait is felölelő német és magyar nyelvű előadások után természetesen lehetőség nyílt kérdések feltételére is. Ezen

kérdések és megjegyzések, valamint a vonatkozó válaszok és reakciók jelentős mértékben hozzájárultak a palliatív- és hospice ellátás orvosszakmai területe legfontosabb jellemzőinek, egyúttal aktuális problémáinak kibontásához. Az előadók és a résztvevők egyöntetű véleménye alapján a tudományos konferencia elérte

célját, magas színvonalon tájékoztatott a palliatív és hospice ellátás németországi és magyarországi helyzetéről, kiemelve a különbségeket és hasonlóságokat.

Dr. Magyórosi András TL,
a konferencia szakmai szervezője

A konferencia szervezői

Diakóniai munkánk Advent idején

Hölgyecsoprot Adventi munkájáról

Ebben az évben is követtük hagyományainkat és időben meghirdettük a Hölgyecsoprot tagjai részére az karácsonyi adománygyűjtő akciókat. Idén nem csak a Sarepta otthon idős és sérült lakóinak, hanem kárpátaljai óvodásoknak és egy árvaház kis lakóinak is sikerült csomagot küldünk. Rengeteg felajánlást kaptunk. A megbeszéltek szerint mindent becsomagoltunk a kis táskákba illetve a zsákokba. Az idősök csomagjába került kis üveg lekvár, csipke könyvjelző, biblia olvasó kalauz, igés kártya, papír zsebkendő, kamillás kézkrém, karácsonyfa dísz, édességek.

A Sarepta igazgatónőjének kérésére, idén finom karácsonyi vacsorát szerveztünk az időseknek. Nagy örömet okoztak az ehhez a vacsorához kínált finom házi szörpök és a reggelikhez feltálatl házi lekvárok is. A sérülteknek lekvár, méz, kakaó, tea, Nutella, sok szaloncukor és csoki jutott. Mivel az otthonnak nincs lehetősége magasabb minőségű termékeket vásárolni, külön öröm volt számunkra a különleges narancsos és meggyes szaloncukor.

A kárpátaljai árváknak óvodai rajz- és kézműves eszközöket, játékokat és szaloncukrokat csomagoltunk. Most csak erre koncentráltunk, de később, ha jobban megismerjük az ottani igényeket, szeretnénk mással – ruhákkal, könyvekkel stb. – támogatni őket.

Köszönőlevél

A szolyvai magyar református óvoda nevében szeretnék köszönetet mondani minden adományozónak. Hálás a szívünk, hogy megörvendeztették ajándékaikkal óvodánk növendékeit. Öröm számunkra, hogy onnan a távolból is gondolnak ránk, szórványban élő magyarokra. Hisszük, hogy a Jóistennek gondja van az övéire, mindig megadja amire szükségünk van, olyan segítő kezek által mint az Önöké is.

Kis Klára, a szolyvai magyar református óvoda megbízott vezetője

A korábban Tiszafüreden meglátogatott Szivárvány Ház Fogyatékosok Református Otthonba az ottani kézműves tevékenységhez tudunk textil anyagokat és fonalakat küldeni. A csomagot egy kis édességgel varázsoltuk karácsonyivá.

Részlet Lipcsey Judit beszámolójából

December 15-én Tiszafüreden jártunk. A Szivárvány Otthon adventi ünnepségén vettünk részt, a Johannita Hölgyecsoprot küldeményét vittük és adtuk

Adventi csomagolás után a Hölgyecsoprot tagjai

át. Három nagy dobozt, kézimunka fonalakat, textileket ill. anyagokat, amelyeket a kézimunka foglalkozásokon tudnak majd használni. Megnéztük az adventi műsort, és részt vettünk az utána következő ebéden.

Ezen túl a Johannita Hölgyek küldtek egy másik ajándékcsoportot is: amelyet a kárpátaljai árvák részére készítettek össze. Főleg édességek, szaloncukor, plüss állatkák, társasjátékok vannak a csomagban. Ezt december 20-án adjuk majd át.

... Az összes többi helyet az autóban kitöltöttük Budáról származó ruha-adományokkal, zsákokkal. Kb 10-15 zsákot vittünk le. A lányok az ebben lévőket átválogatják és csoportosítják, majd a rászorulóknak részére átadják.

Áldott adventet kívánok! - Judit

A Hölgyecsoprot tagjai Avar Gábor és Pirokska áldozatos munkájához is hozzájárultak. Az alkalmazott kioskott fehér zsákokba sok értékes ajándék került, amit Avar Gábor már el is juttatott Kárpátaljára, az ottani óvodások részére.

Köszönetnyilvánítás

A Mezőkaszonyi Református Egyházközség nevében hálásan köszönjük az Önök által küldött három doboz (gyerekruha és játék) ajándékot, melyet dr. Avar Gábor által juttattak el hozzánk. Az Isten ve-

tésével és a Tőle kapott felelősséggel kívánjuk ezeket felhasználni a gyülekezetünk gyerekei között.

Az Önök adományában, a közös Mennyei Atyának gondoskodó szeretetének egy darabkája öltött testet, melyet különös hangsúllyal lát el és aktualizál a Megváltó testté lételenek ünnepe.

Radvánszky Ferenc, a Mezőkaszonyi és a Bótrágyi Református Egyházközség lelkipásztora

Az ajándékok - sok házilag készült finomság, apró hasznos és szép tárgy, játékok - mellett nagylelkű pénzdobozokat is kaptunk. Ebből tudtuk finanszírozni a vacsorát illetve az árváknak vásárolt óvodai eszközöket.

A mai rohanó világunkban jó dolog egy percre megállni, az elesettek, elhagyottakra gondolni. Jó érzéssel tölthet el bennünket: Istentől lehetőséget kaptunk, hogy enyhítsunk egy kicsit mások gondjain. Mégis a Hölgyecsoprot legnagyobb ajándéka a rászorulóknak részére az „odaszánt idő”. Legyen ez lekvár főzés, ajándék vásárlás, karácsonyfa dísz horgolás vagy a csomagok összeállítása, szállítása. Jó tudni, hogy ebben számíthatunk egymásra és sokan vannak, akik számíthatnak ránk.

Nagyiné Dubay Éva

ÉVES PROGRAM 2019

Január 9.	(szerda)	17.30	Újév-köszöntő
Január 20.	(vasárnap)	18.00	Ökumenikus imahét nyitóistentisztelet (Deák téri ev. templom)
Január 30.	(szerda)	17.30	Hóvégi altagozati összejövetel
Február 27.	(szerda)	15.00	Konventülés
Február 27.	(szerda)	17.30	Hóvégi altagozati összejövetel
Március 15-16	(péntek-szombat)		Johannita szeminárium jogi lovagoknak (Nieder-Weisel)
Március 29-31.	(szombat)		Tavaszi Káptalanülés (Stendal)
Március 27.	(szerda)	17.30	Hóvégi altagozati összejövetel
Április 13.	(szombat)	10.00	Nagyböjti csendesnap Leányvár
Április 24.	(szerda)	15.00	Konventülés
Április 24.	(szerda)	17.30	Hóvégi altagozati összejövetel
Április 27.	(szombat)		Johannita szeminárium új lovagoknak
Május 10-12.	(péntek-vasárnap)		Lovagi Napok (Kecskemét)
Június 5-11.	(péntek-hétfő)		Csíksomlyói zarándoklat (M*)
Június 29-30.	(szombat-vasárnap)		Ritterschlag /Kibővített Káptalan (Nieder-Weisel)
Június 23.	(vasárnap)	11.00	János napi Istentisztelet (Margitsziget)
Augusztus 19.	(hétfő)		Ökumenikus Istentisztelet (Szilágyi Dezső téri ref. templom)
Augusztus 20.	(kedd)		Szent Jobb Körmenet (M*)
Szeptember 25.	(szerda)	15.00	Konventülés
Szeptember 25.	(szerda)	17.30	Hóvégi altagozati összejövetel
Október 17-19.			Alliance ülés (Berlin)
Október 12-13	(szombat-vasárnap)		Őszi Káptalanülés (Berlin)
Október 30.	(szerda)	17.30	Hóvégi altagozati összejövetel
Október 31.	(csütörtök)		Reformáció ünnepe
November 15-17.	(péntek-vasárnap)		Kassai Szent Erzsébet zarándoklat (M*)
November 27.	(szerda)	15.30	Konventülés
November 27.	(szerda)	17.30	Hóvégi altagozati összejövetel
December 7.	(szombat)	10.00	Ádventi csendesnap

* Máltai szervezésben

Számlaszámaink:

A Johannita Rend Magyar Tagozata: tagdíjakat és egyéb befizetéseket ide kérjük ERSTE Bank Hungary, SWIFT kódja: GIBAHUHB
HUF: belföldről: 11600006-00000000-77732855
(külföldről: IBAN: HU95 116000060000000077732855)
EUR: IBAN: HU96 116000060000000077732934

A Johannita Segítőszolgálat: közhasznú adományokat ide kérjük
OTP Bank, SWIFT kódja: OTPVHUB
HUF: 11705008-20499385
EUR: IBAN: HU39 11763055 40028880 00000000

Támogatását köszönjük!